

ПОЗИТИВНИЙ ІМІДЖ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ТА ЙОГО ФОРМУВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У статті розглядаються обставини, які викликають необхідність формування позитивного іміджу правоохоронних органів в умовах розширення демократизації всіх сфер життя країни. Показується місце правоохоронних органів під час суспільних та політичних трансформацій; воєн; кризових явищ; готовність їх взаємодії з системою влади і громадянським суспільством; роль нових кадрів; які мають необхідний рівень професійних знань; навичок; вмінь та є взірцем моральності; які довели свою відданість Україні; в тому числі в зоні антитерористичної операції (АТО) та спроможність бездоганно забезпечувати правопорядок у складних умовах; позиція підрозділів комунікації у формуванні позитивного іміджу. Розкриваються основні елементи складових формування позитивного іміджу правоохоронних органів

Ключові слова: імідж; позитивний; формування; суспільство; правоохоронні органи; співпраця.

Постановка проблеми. Майже двадцять п'ять років Україна існує як незалежна держава в нових соціально-економічних та політичних умовах. Це достатній; з досвіду наших безпосередніх західних сусідів; термін для проведення реформ та покращення всіх сфер життя. Зовнішню політику Україна спрямувала на інтеграцію з країнами Євросоюзу і підписала з ними угоду про асоціацію; внутрішня політика країни зосереджена на децентралізації влади; суспільне життя охопили процеси демократизації – ми пройшли через майдан. У світовій політиці; у відносинах із східним сусідом з'явилися нові загрози та виклики і ми це добре відчуваємо у зоні антитерористичної операції (АТО).

В цих умовах Україна повинна бути сильною і дієздатною країною; для чого активно розвивати всі свої державні структури; в тому числі силові; серед яких особлива роль відведена правоохоронним органам; які безпосередньо та постійно контактують із населенням; формувати їх позитивний імідж.

Колектив авторів під керівництвом В.Т. Маляренка; під правоохоронним органом розуміє державну установу (або державну юридичну особу); яка діє в системі органів влади й виконує на основі закону державні функції (владні; організаційно-розпорядчі; контрольно-перевірочні тощо) в різних сферах внутрішньої та зовнішньої діяльності Української держави [1].

В Законі України “Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів” надано перелік правоохоронних органів; до яких; зокрема; належать: органи прокуратури; Національної поліції; служби безпеки; Військової служби правопорядку у Збройних Силах України; Національне антикорупційне бюро України; органи охорони державного кордону; органи доходів і зборів; органи і установи виконання покарань; слідчі ізолятори; органи державного фінансового контролю; рибоохорони; державної лісової охорони; інші органи; які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції (ст. 2) [2].

Поняття “імідж” походить від англійського *image* [imɪdʒ] – “образ”; “зображення” і широко використовується в різних науках. Н. В. Барна вважає;

що імідж створюється з метою формування у масовій свідомості певного відношення до об'єкта. Може поєднувати як реальні якості об'єкта; так і надумані; неіснуючі [3; с. 18].

Аналіз досліджень і публікацій. Аналіз наукових праць з даної проблеми показує; що дослідження іміджу правоохоронних органів та їх працівників завжди привертало увагу науковців; у тому числі таких вчених; як О.М. Бандурка; Н.В. Барна; І.В. Воробйова; Ю.П. Доронін; Т.Г. Зайцева; В.О. Золотова; В.Л. Лапшина; Д.В. Казанчук; В.Т. Маляренко; В.С. Медведєв; І.М. Мельник; В.І. Московець; В.О. Олефір; О.І. Пометун; Г.В. Попова; О.Л. Порфімович; О.В. Ряшко; В.О. Соколов; В.А. Сухоруков; С.В. Табан.

Проте; зусилля щодо формування позитивного іміджу правоохоронних органів та їх співробітників; як показав аналіз практичної діяльності; і сьогодні ще мають невпорядкований характер. Дуже часто спроби формування позитивного іміджу у повсякденній діяльності проходять складний шлях і не дають очікуваних результатів; відсутня чітко структурована система його формування. Це актуалізує проблему вивчення іміджу правоохоронних органів; їх працівників та визначає відповідні завдання задля його формування.

Мета статті полягає в розкритті обставин; які викликають необхідність формування позитивного іміджу правоохоронних органів в умовах розширення демократизації всіх сфер суспільно-політичного життя нашої країни і основних складових цієї роботи.

Виклад основного матеріалу. У всі часи в країнах світу; особливо в періоди суспільно-політичних трансформацій; воєн; кризових явищ; вагоме місце займали правоохоронні органи; помітно впливаючи на різні боки їхнього життя. Такі часи характеризуються значною втратою державою та громадськістю функцій контролю; які разом із зниженням моралі у суспільстві; з недосконалим законодавством і правовими механізмами стають реальними факторами поєднання влади з криміналом; поширення злочинності та корупції. Рівень корупції в країні сьогодні відомий усьому світу і вона пустила своє коріння не тільки в центральних та місцевих органах влади; а також в правоохоронних органах; покликаних протидіяти їй. Тому зусилля; спрямовані на створення справжніх правоохоронних органів; які будуть позитивно сприйматися суспільством; знаходяться не тільки в правовій; а й громадсько-політичній площині.

Досвід минулих років незалежності показує; що демократію неможливо запозичити у сусідніх країнах та створити миттєво. Відсутність готовності суспільства до застосування демократичних механізмів управління; або викривлене їх розуміння веде до цілеспрямованого використання демократичних форм недобросовісними представниками центральної та місцевої влади; великого капіталу; які цинічно грабують бюджет і населення країни і ми в цьому успішно переконаємося щодня переглядаючи пресу. Тому система управління країною повинна відображати та публічно погоджувати законні інтереси всіх груп населення. Значна роль в цьому належить новим; сучасним і справедливим правоохоронним органам з усіма своїми функціями; які залежать від характеру їх взаємодії з системою влади і громадянським суспільством.

Зазвичай багато наших громадян вбачають у співробітниках правоохоронних органів людей; що спроможні прийти на допомогу у тяжкі хвилини; але звертатися до них хочуть не завжди тому; що не впевнені у її наданні. Необхідно пам'ятати; що позитивний імідж правоохоронних органів дуже складно створити; але легко втратити завдяки випадкам не законних дій; не обґрунтованого застосування спеціальних засобів та зброї; хабарництва і т.п. окремого співробітника правоохоронного органу; які у свідомості громадян інтерполюються на всю правоохоронну систему. Підтвердженням цього є багаточисельні розслідування та судові процеси. Переконати суспільство; що співробітник правоохоронних органів завжди буде на захисті громадянина сьогодні дуже складно; але; як єдиний приклад; створена нова Національна поліція докладає багато практичних зусиль; щоб це зробити.

Неповазі до правоохоронних органів; відчуттю неможливості щось змінити на краще сприяють деякі коментарі й тлумачення реальних подій в мас-медіа і з іншого боку; прискорюють необхідність здійснення реформ; які давно назріли. Однак концентрація зусиль лише на ліквідації міліції і створенні нової Національної поліції і в її складі вже реально діючої патрульної поліції це тільки перший крок; хоча й дуже потужний; який на теперішній час дає необхідний ефект; але все ж таки не достатній; тому що вийшла з ладу не тільки колишня міліція; а вся правоохоронна система. Тому її реформа та довіра населення до неї повинні розглядатися як пріоритетні завдання і головну роль у цьому мають зіграти нові кадри; які мають необхідний рівень професійних знань; навичок; вмінь; є взірцем моральності; довели свою відданість Україні; в тому числі в зоні антитерористичної операції (АТО) та спроможність бездоганно забезпечувати правопорядок у самих складних умовах.

Крім того; необхідно зазначити; що деякі тенденційні засоби масової інформації наводячи приклади про непрофесійні; а іноді й злочинні дії співробітників вище перерахованих органів; окремі випадки висвітлюють; як загальні тенденції нових структур; сприяючи тим самим прояву негативних емоцій населення та маніпулюючи при цьому суспільною думкою. Така позиція не сприяє формуванню позитивного іміджу; вимагає відповідної реакції підрозділів комунікації. Нажаль; вони не мають універсальних методів; їх співробітники не завжди мають достатні знання специфіки цієї діяльності в сучасних умовах та необхідний досвід; що на практиці знижує ефективність роботи всіх структур правоохоронних органів; в тому числі нової Національної поліції.

Таким чином; не можливо без урахування визначених нами обставин; які суттєво впливають на позитивний імідж та допомоги громадян вибудувати сучасну ефективну систему правоохоронних органів; в тому числі нову Національну поліцію; якій би вони довіряли і поважали; визначити основні складові формування позитивного іміджу цих органів та їх співробітників.

Позитивний імідж правоохоронних органів; Національної поліції може бути сформований за умови наявності у суспільстві очікування позитивних змін; сприятливої емоційної складової. У повсякденній діяльності співробітника правоохоронних органів; Національної поліції; імідж поєднується зі сприйняттям його як особистості; з прийнятими ним рішеннями; результатами практичної діяльності; змістом публічних висловлювань та іншими факторами.

Емоційно забарвлений образ структурних підрозділів; особового складу правоохоронних органів; що характеризує соціально значущі боки їх діяльності в масовій суспільній свідомості; можна визначити як одне з розумінь іміджу правоохоронних органів; в тому числі нової Національної поліції.

Проблеми формування позитивного іміджу правоохоронних органів доцільно розглядати з позиції; яка виводить на такі положення; що спрощують їх сприйняття суспільною свідомістю; а також дозволяє стати повноцінним фігурантом формування власного іміджу; щоб мати можливість не тільки презентувати всьому суспільству необхідну інформацію про себе; а й корегувати свою повсякденну діяльність згідно із існуючими у суспільстві нормами; оскільки масова свідомість не тільки відображає; а й моделює відповідний образ.

На думку В.А. Сухорукова та Ю.П. Дороніна у процесі моделювання іміджу можна виділити п'ять основних етапів:

1. Етап дослідження. В ході даного етапу йде вивчення очікувань соціуму щодо об'єкта іміджу.

2. Етап констатації. На даному етапі виділяються сильні та слабкі сторони об'єкта іміджу. Цей етап є логічним продовженням і завершенням етапу «дослідження» тому; що і слабкі і сильні сторони визначаються; виходячи з виявленого «ідеального» образу.

3. Етап конструювання. У процесі конструювання іміджу створюється прийнятна для суспільної думки схема обробки інформації; яка характеризує об'єкт.

4. Етап втілення. На цьому етапі створений імідж втілюється в сферу суспільної свідомості.

5. Етап коригування. В ході даного етапу вивчається реакція громадської думки на створений імідж об'єкта і; якщо це необхідно; проводиться його коректування [4].

За висловом Г. Г. Почепцова; імідж може бути представлений; як своєрідне публічне “Я”; як “згорнутий текст”; комунікативна одиниця; за допомогою якої можна працювати з масовою свідомістю [5].

Що стосується правоохоронних органів цей текст щоденно читає все населення країни; яке постійно стикається з їх діями. Будь-який співробітник поліції може миттєво зруйнувати те позитивне; що створювалося його колегами та спеціально формувалося відповідними службами.

Для формування позитивного іміджу правоохоронних органів необхідно спиратися на його феномен; який є результатом спеціальної діяльності ззовні щодо надання йому більшої значущості; а також сприйняття повсякденної самопрезентації вказаних органів. Тому; спеціальна діяльність ззовні і самопрезентація є складовими впливу на сприйняття іміджу правоохоронних органів.

Виходячи з вище викладеного; основними елементами складових формування позитивного іміджу правоохоронних органів можуть бути наступні: правовий; комунікативний; суб'єктний; освітній; технологічний.

Зміст правового елементу визначається політикою держави і якістю законодавчого регулювання в сфері діяльності правоохоронних органів; нової Національної поліції і своєчасним внесенням в них змін залежно від політичної;

соціальної; економічної; криміногенної; культурно-просвітницької ситуації в країні. Цей елемент є найбільш значущим; оскільки в ньому віддзеркалюється основний сенс діяльності вказаних органів. Необхідно зазначити; що Міністерство внутрішніх справ України; керівництво Національної поліції; інших правоохоронних органів не стоїть осторонь від розробки необхідних законів; інших нормативних документів задля забезпечення правопорядку і цілеспрямовано втілює їх вжиття; що відповідним чином впливає на формування їхнього позитивного іміджу.

Комунікативний елемент є однією з найважливіших складових створення іміджу правоохоронних органів за допомогою взаємодії із засобами масової інформації та громадськістю задля формування у неї необхідних суджень про діяльність зазначених органів. У Національній поліції; наприклад; розробка та проведення спеціальних заходів спрямованих на досягнення взаєморозуміння з масовою аудиторією покладена на підрозділи комунікації (ВЗГ – відділи зв'язків із громадськістю); які забезпечують інформування населення про результати роботи поліції у боротьбі зі злочинністю та підтримання громадського порядку в державі; профілактики правопорушень; формування позитивного іміджу поліції [6].

Наступною складовою формування позитивного іміджу є суб'єктний елемент; який безпосередньо характеризує як імідж будь-якого співробітника так і самого органу в цілому. Коли суб'єктом є правоохоронні органи; в тому числі нова Національна поліція; в дію вступають як харизматичні керівники цих органів з їх особистим іміджем; який буде відбиватися на іміджі всього органу і пов'язуватися з ним; так і решта працівників; які своєю роботою постійно будуть впливати на позитивне або негативне відхилення іміджу.

У зв'язку з цим необхідно зупинитися на вкрай важливому освітньому елементі; який вказує на те; що неможливо без зміни самого правоохоронця; без оволодіння ним необхідними професійними компетенціями успішно впливати на формування позитивного іміджу. В.Л. Лапшина; досліджуючи сутність професіоналізму правоохоронця; зазначає; що професійно-ділові якості забезпечують успішну професійну діяльність і впливають на формування якісно нового іміджу правоохоронної системи в цілому [7]. На думку О.М. Бандурки до них відносять: належний обсяг знань та інтелектуальний рівень; тривалий термін навчання та підготовки; відповідність функцій; що виконуються; системі загально-соціальних цінностей; адекватну мотивацію; спрямовану на досягнення кінцевої мети; бажання служити людям; охороняти та захищати їх життя та власність; почуття корпоративної єдності [8; с. 129].

Вибір курсу на успішне формування позитивного іміджу правоохоронних органів; в тому числі нової Національної поліції; повинен забезпечуватися якісно новими принципами відбору та підготовки кадрів. На теперішній час правоохоронні органи для підготовки та підвищення кваліфікації своїх співробітників використовують потужний потенціал різних навчальних закладів; які забезпечують формування правоохоронців вже з самих перших кроків їхнього професійного навчання. Обов'язковою для всіх; хто розпочав службу в правоохоронних органах; є початкова підготовка. Проводиться фахова і службова підготовка працівників за рахунок робочого часу. Підтримується проведення самостійної підготовки співробітників правоохоронних органів.

Також необхідною складовою формування позитивного іміджу є технологічний елемент; який складається з усіх наочних та аудіо засобів впливу на сприйняття створюваного образу і є методичним боком питання; що розкриває можливості використання підрозділів комунікації правоохоронних органів для постійного співробітництва з громадськістю. Практично це порядок створення необхідного образу правоохоронного органу; нової Національної поліції; який доцільно доповнювати друкованими та іншими аудіовізуальними засобами; особливо в мережі Інтернет; що сприяє просуванню їхнього позитивного іміджу у всі прошарки населення України.

Висновки. Таким чином; реформування правоохоронних органів; яке з величезними складнощами здійснюється у нашій країні; зокрема створення нової Національної поліції; робить надзвичайно необхідним формування потужної системи співпраці вкрай активних громадських організацій та державних органів влади; застосування самих сучасних сил та засобів підтримки їхнього повноцінного функціонування. Це спонукає до відвертого спілкування Міністерство внутрішніх справ України; інші правоохоронні структури і суспільство задля координації позицій різних громадських; державних інституцій; релігійних та інших організацій з метою розгляду актуальних питань функціонування правоохоронних органів; в тому числі нової Національної поліції і сприяння формуванню їх позитивного іміджу.

Перспективами подальшого розвитку у даному напрямку можна вважати розробку сучасних критеріїв оцінки та напрямків формування позитивного іміджу правоохоронних органів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Суд; правоохоронні та правозахисні органи України [Текст]: підручник / [В.Т. Білоус та ін.]; відп. ред. В.Т. Маляренко; д-р юридич. наук; проф.; чл.-кор. Акад. прав. наук України. – 3-тє вид.; переробл. і допов. – К.: Юрінком Інтер; 2007. – 350 с.
2. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3781-12>.
3. Барна Н.В. Іміджологія: Навч. посіб. для дистанційного навчання / За наук. ред. В.М. Бебика. – К.: Університет “Україна”; 2007. – 217 с.
4. Сухоруков В.А.; Доронин Ю.П. Проблемы формирования позитивного имиджа сотрудников правоохранительных органов / В.А. Сухоруков; Ю.П. Доронин // Вестник Волгоградской академии МВД. – 2009. – № 4 – С. 193–195.
5. Почепцов Г. Г. Имиджология / Георгий Георгиевич Почепцов. – 4-е изд.; испр.; доп. – М.: Рефл-бук; К.: Ваклер; 2004. – 576 с.
6. Національна поліція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.npu.gov.ua/uk/publish/article/1819839>.
7. Лапшина В.Л. До питання про сутність феномена професіоналізму правоохоронця / В.Л. Лапшина // Становлення; розвиток відомчої освіти та науки; основні напрямки удосконалення підготовки кадрів органів внутрішніх справ України: Матеріали науково-практичної конференції. – Харків. – Університет внутрішніх справ; 2000. – С. 60–66.
8. Бандурка О.М. Партнерські взаємовідносини між населенням і міліцією: підр. / Бандурка О.М. та інші. – Х.; 2003. – 346 с.

В.И. Зеленый; кандидат педагогических наук;
профессор
Национальная академия внутренних дел

ПОЗИТИВНЫЙ ИМИДЖ ПРАВООХРАНИТЕЛЬНЫХ ОРГАНОВ И ЕГО ФОРМИРОВАНИЕ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

В статье рассматриваются обстоятельства; вызывающие необходимость формирования положительного имиджа правоохранительных органов в условиях расширения демократизации всех сфер жизни страны. Показывается место правоохранительных органов во время общественных и политических трансформаций; войн; кризисных явлений; готовность их взаимодействия с системой власти и гражданским обществом; роль новых кадров; имеющих необходимый уровень профессиональных знаний; навыков; умений; являющихся образцом нравственности; доказавших свою преданность Украине; в том числе в зоне антитеррористической операции (АТО) и способность безупречно обеспечивать правопорядок в самых сложных условиях; позиция подразделений коммуникации в формировании положительного имиджа. Раскрываются основные элементы составляющих формирования положительного имиджа правоохранительных органов.

Ключевые слова: имидж; положительный; формирование; общество; правоохранительные органы; сотрудничество.

V.I. Zeleniy; Candidate of Pedagogic Sciences;
Professor National Academy of Internal Affairs

POSITIVE IMAGE OF LAW ENFORCEMENT AND ITS FORMATION IN MODERN CONDITIONS

The circumstances of the necessity of positive image formation in law enforcement agencies in conditions of the increasing democratization of all spheres of national life are described in the article. The place of law enforcement agencies during the social and political transformations; wars and crises; readiness of their interaction with the system of government and society; the role of new staff with the necessary level of professional knowledge; skills; abilities; which is a model of morality and proved by their loyalty to Ukraine; including the area of anti-terrorist operation (ATO) and the ability to maintain law and order in the most difficult conditions flawlessly; the position of the communication units in the formation of a positive image is showed. The basic elements constituting the formation of a positive image of law enforcement are revealed.

Keywords: image; positive; formation; society; law enforcement; cooperation.